

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

EYTIŞİM LTD. ŞTİ. - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 69763/01)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

22 Haziran 2006

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2006. Bu gayriresmi çeviri, Dışışleri Bakanlığı, Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı (AKGY) tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Dışışleri Bakanlığı, AKGY'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (69763/01) başvuru no'lu davanın nedeni *Eytişim Basın Yayın Reklam Sanat Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi*'nin (başvuran) 27 Mart 2001 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur. Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından C. Özdemir tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

Başvuran *Eytişim Basın Yayın Reklam Sanat Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi* Ürün Yayınevi adı altında faaliyet göstermektedir.

Başvuran, Eylül 1997'de «Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) programları» ve içeriğinde («Halkların kendi kaderlerini tayin hakkı») görüşüne atıfta bulunulan («TKP programları ve Mustafa Suphi tezleri») adlı bir inceleme kitabı yayımlamıştır. Sekiz bölümden oluşan kitabın («TKP ve Ulusal sorun») başlığının yer aldığı 210-215 sayfalarında («Kürt sorunu») ele alınmıştır. Bununla birlikte, hiçbir ceza davası açılmamıştır.

Eylül 2000'de başvuran, 1983 yılında yapılan Türkiye Komünist Partisi 5. Kongresini («Türkiye Komünist partisi 5. Kongre belgeleri») başlıklı başka bir kitapta yayımlamıştır.

12 Eylül 2000 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı kitabın 137. sayfasında bölücülük propagandasına yer verildiği gerekçesiyle («Türkiye Komünist partisi 5. Kongre belgeleri») adlı kitabın toplatılması talebinde bulunmuştur.

Cumhuriyet Savcısı 15 Eylül 2000 tarihinde sunulan iddianame ile 3713 sayılı Kanun'un 8 §§ 1, 3. ve 4.maddeleri, 5680 sayılı Kanun'un ek 1 § 2. ve TCK'nın 36. maddesinin uygulanmasına istinaden başvuran şirketin yazı işleri sorumlusu Ekrem Sarıoğlu'nun mahkumiyeti istemiyle ceza davası açmıştır.

Başvuran 19 Eylül 2000 tarihinde bu karara itirazda bulunmuş, bu başvuru 2 Ekim 2000 tarihinde reddedilmiştir.

DGM, 28 Mart 2003 tarihli bir kararla («Kürt ulusal hareketi») başlıklı yazıda bölücülük propagandası yapıldığı gerekçesiyle 3713 sayılı Kanun'un 8 § 1. maddesi uyarınca başvuran şirketin yazı işleri sorumlusunun on üç ay on gün hapis ve 1.111.111.110 TL. (yaklaşık 956 Euro) para cezasına çarptırılmasına karar vermiştir. Mahkeme, 647 sayılı Kanun'un 6. ve 3713 sayılı Kanun'un 13 § 2. maddeleri gereğince cezanın infazını ertelemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 10. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Kabuledilebilirliğe dair

AİHM, AİHS'nin 35 § 3. maddesi gereğince şikayetin dayanaktan yoksun olmadığı tespitinde bulunmaktadır. Yapılan şikayetin kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçe yer almamaktadır. Başvuru kabul edilmelidir.

B. Esas hakkında

Başvuran, yetkililerin kitabı toplatma kararının bilgi ve haber alma ve iletme özgürlüğüne bir müdahaleyi oluşturduğundan şikayetçi olmakta, bu yönde AİHS'nin 14. maddesiyle birlikte ve bağımsız olarak 9. ve 10., 1., 11., 13., 17. ve 18. maddelerine atıfta bulunmaktadır. AİHM bu şikayeti 10. madde doğrultusunda ele alacaktır.

AİHM, sözkonusu müdahalenin AİHS'nin 10 § 1. maddesi ile güvence altına alınan başvuranın ifade özgürlüğüne bir müdahaleyi oluşturduğu hususunun taraflar arasında bir ihtilafa yol açmadığını not etmektedir. Müdahalenin yasayla öngörüldüğüne, 10 § 2. maddesi gereğince toprak bütünlüğünün korunması gibi meşru bir amacı izlediğine karşı çıkılmamaktadır. Bu husus dikkate alınmakta, bununla birlikte yapılan müdahalenin «demokratik bir toplum için zorunluluk» oluşturup oluşturmadığının incelenmesi gerekmektedir.

AİHM bu kitapta kullanılan terimleri, bu bağlamda meydana gelen olayların incelenmesinde terörle mücadeleyle bağlı güçlükleri özellikle dikkate almaktadır (Bkz. İbrahim Aksoy-Türkiye kararı, no: 28635/95, 30171/96, 34535/97, 10 Ekim 2000 ve Incal-Türkiye kararı, 9 Haziran 1998).

Suç unsurunu oluşturan bölüm TKP'nin 1983 yılındaki 5. kongresinde «Kürtlerin ulusal meselesi» başlığı altında ele alınan TKP'nin programına dayanmaktadır. Dile getirilen görüşler özet olarak «Kürdistan üzerindeki faşist koşullar», «Türk ve Kürt halkının ortak mücadele etmesi gerekliliği» tespitini yapmakta ve «Kürtlerin ulusal demokratik hakları için bir eylem planını» öngörmektedir.

«Faşist koşullar», «şoven baskılar», «Kürtlerin ayrılma hakkını desteklemek», «ortak düşmana karşı her iki halkın mücadelesi» ifadeler suçu teşkil eden görüşlere sert biçimde atıfta bulunmaktadır. Bununla birlikte kullanıldıkları bağlamda incelendiğinde, bu görüşler şiddet kullanımını, vatandaşlar arasında husumeti teşvik eder nitelikte değildir (Bkz. Abdullah Aydın-Türkiye (no:2) kararı, no: 63739/00, § 25, 10 Kasım 2005, Ayşe Öztürk, ve aynı anlamda Sürek-Türkiye (no:1) no: 26682/95 ve Gerger-Türkiye kararı no: 24919/94, 8 Temmuz 1999).

AİHM, iç hukuk mercilerinin almış oldukları kararlarda yer alan gerekçelerin başvuranın ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahaleyi meşru saymaya yetmediğini incelemektedir (Bkz. *mutatis mutandis*, Sürek-Türkiye kararı (no:4), no: 24762/94, 8 Temmuz 1999).

AİHM ayrıca, benzer durumdaki gibi pek çok başvuruda dile getirilen sorunların AİHS'nin 10. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını hatırlatmaktadır (Bkz. özellikle Abdullah Aydın-Türkiye kararı, no: 42435/98, 9 Mart 2004). AİHM terörle mücadelede karşılaşılan güçlükleri göz önünde bulundurmakla birlikte, mevcut başvuruyu yerleşik içtihadı ışığında incelemiş ve Hükümetin bu başvuruyu farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir delili ve tespiti sunmadığını kaydetmiştir (Bkz. İbrahim Aksoy kararı, Incal-Türkiye kararı, 9 Haziran 1998).

Bu doğrultuda, sözkonusu kitabın toplatılması öngörülen amaçla orantısız olup, «demokratik bir toplum için gereklilik» arz etmemektedir. Şu halde, AİHS'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

II. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran bahse konu kitabın toplatılması üzerine, kitabın yeniden basımını, dağıtımını sağlayamadığını ve maddi zarara uğradığını iddia etmekte, bu noktada Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

AİHM, polislerin kitaba el konulması tebliğnamesini yayınevine tebliğ etmek üzere geldiklerinde sözkonusu yayının yüz elli tanesinin dağıtımının yapıldığını hatırlatmaktadır. Sonuç olarak hiçbir el koyma işlemi başlatılmamıştır.

AİHS'nin 35 § 3. maddesince yapılan şikayetin bu kısmı dayanaktan yoksun olduğundan, 35 § 4. madde uyarınca reddedilmesini gerekir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran el konulan kitabın değeri için 5.000 Euro, satışından elde edeceği olası gelir kaybının giderilmesi için 15.000 Euro talep etmektedir. Başvuran ayrıca 6.250 Euro manevi tazminat istemektedir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile öne sürülen gelir kaybı arasında hiçbir illiyet bağı bulunmadığından bu talebi reddetmektedir. Buna karşın, başvurana manevi zarar için 2.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran DGM önündeki temsil gideri için 2.500, AİHM önündeki giderler için 3.440, İstanbul Barosu ücret tarifesine göre sekiz saatlik çalışma ve diğer masraflar için 1.860 Euro olmak üzere toplam 7.800 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmıştır.

Mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadı göz önünde bulundurulduğunda AİHM, başvurana tüm masraf ve giderler için 1.500 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 10. maddesine dayalı şikayetin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez* olduğuna;

2. AİHS'nin 10. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf olmak üzere, Savunmacı Hükümetin başvurana manevi zarar için 2.000 (iki bin) Euro, yargı giderleri için 1.500 (bin beş yüz) Euro *ödemesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 22 Haziran 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.